

FIRMY, KTORÉ DOSTALI ŠTÁTNU POMOC, MAJÚ VYŠŠIU PRODUKTIVITU

Súkromné subjekty, ktoré dostali štátnu pomoc, mali vyššiu produktivitu nielen v roku keď dostali pomoc, ale aj v ďalších rokoch.

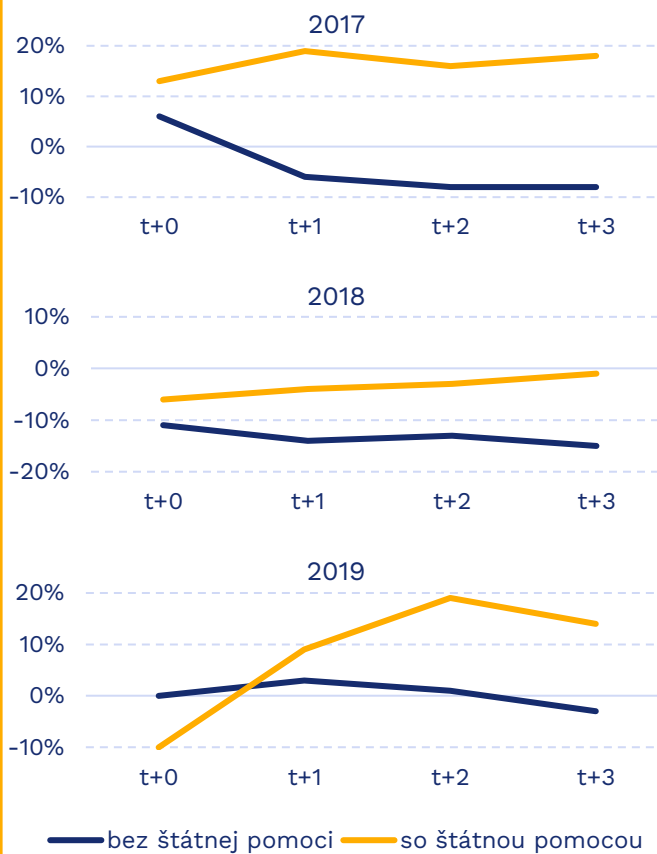
- Produktivitu ISA merala rôznymi ukazovateľmi, ale najvýraznejší vplyv sa ukázal na ukazovateli pridaná hodnota v pomere voči nákladom (PH/N). Firmy, ktoré nedostali štátnu pomoc, vykázali pokles tohto ukazovateľa. Naopak, tie spoločnosti, ktoré dostali štátnu pomoc vykázali rast alebo menší pokles. Analýza nezachytáva vývoj len v roku, keď firma získala pomoc, ale aj v ďalších troch rokoch.
- Od roku 2017 do roku 2020 bol pokles PH/N u firiem bez pomoci 8 %. Spoločnosti s pomocou (udelenou v roku 2017) rástli o 17,6 % (Graf 1).
- ISA prepočítala účtovné údaje z Registra účtovných závierok firiem od spoločnosti Consultech a databázy štátnej pomoci SEMP od Protimonopolného úradu. Vzorku tvorí v jednotlivých rokoch 108 až 130 tisíc firiem. Pomoc dostalo 1 až 1,2 %. Rozdelené boli do skupín podľa veľkosti pomoci vzhľadom na výšku svojich tržieb.

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA AJ NAPRIEK RASTU INFLÁCIE ZNIŽUJE SADZBY

Zníženie základných úrokových sadziieb Európskej centrálnej banky (ECB) spolu s rastom miezd rozbieha ekonomickú aktivitu v eurozóne. Rast bloku by mal byť v roku 2024 podľa jarnej prognózy Európskej komisie 0,8 %.

- ECB ku 12.6.2024 zníži základné sadzby o 25 bázických bodov. Tie sú od septembra 2023 na 22-ročnom maxime (4,5 % na hlavné refinančné operácie). Tento rok boli očakávané ďalšie dve zníženia, avšak po zverejnení májovej inflácie to tak nemusí byť.
- Jadrová inflácia (bez cien energií, potravín, alkoholu a tabaku), ktorú cieľi ECB v eurozóne klesala od februára 2023. V máji opäť vyskočila na 2,9 %, pričom v SR je na úrovni 3,8 % (Graf 2). Najväčšiu zložku rastu tvorili ceny služieb, ktoré narástli z aprílových 3,7 % na 4,1 %, čo odzrkadľuje rastúci domáci dopyt.
- Doteraz trend pohybu úrokových sadziieb určovala americká centrálna banka (FED). Kvôli vyššej inflácii v USA, zapríčinenej najmä vyššími cenami bývania, FED doteraz neznížila sadzby a tento krok sa očakáva v septembri 2024.

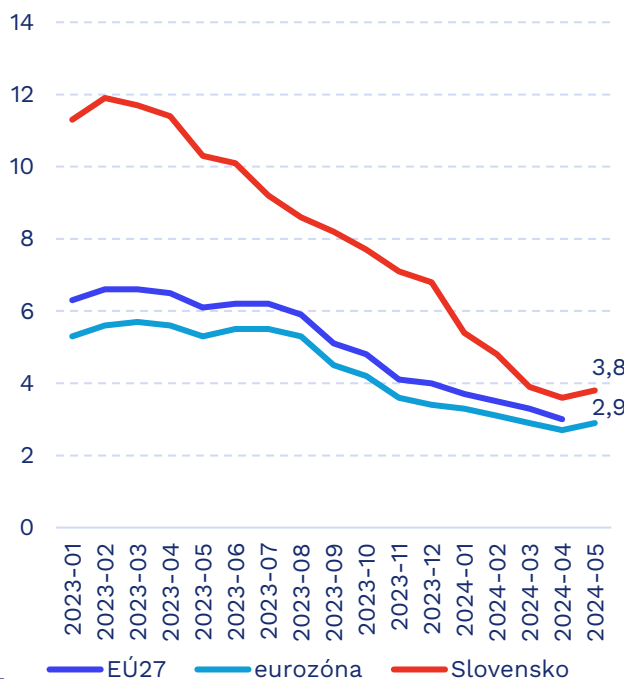
Graf 1: Pomer pridanej hodnoty k nákladom u firiem podľa štátnej pomoci

* Poznámka: t – rok obdržania štátnej pomoci

Zdroj: Prepočet ISA na základe dát Consultech a SEMP

Graf 2: Inflácia bez cien energií, potravín, alkoholu a tabaku, v %

SR MÁ MÁLO IKT ŠPECIALISTOV AJ KEĎ U NÁS PRIBÚDALI DRUHÝM NAJRÝCHLEJŠÍM TEMPOM

V roku 2023 pracovalo v odbore informačných a komunikačných technológií (IKT) v EÚ takmer 10 miliónov ľudí (4,8 % trhu práce). Na Slovensku to bolo 110,7 tisíc (4,2 %), pričom oproti roku 2014 ide o nárast 1,4 percentuálneho bodu (Graf 3).

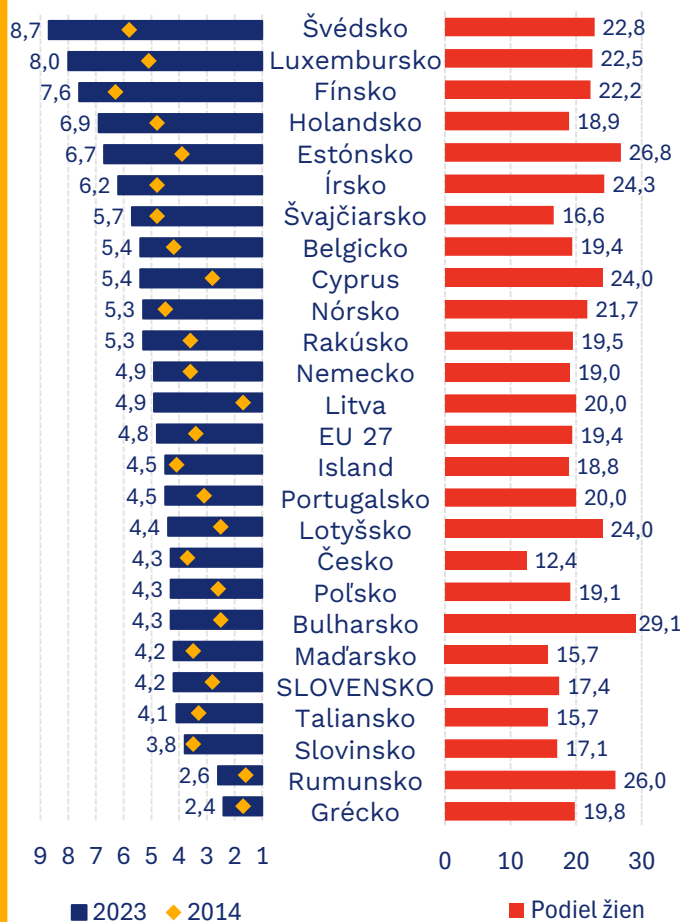
- Za obdobie od roku 2014 podiel IKT špecialistov spomedzi susedných krajín rástol rýchlejšie len v Poľsku (+ 1,7 p. b.). Nárast špecialistov IKT je nevyhnutný pre digitálnu transformáciu a má vplyv na technologický a ekonomický rozvoj krajiny.
- Najväčší podiel IKT špecialistov na zamestnaných v Európe majú vo Švédsku (8,7 %), Luxembursku (8 %) a Fínsku (7,6 %), najnižší v Grécku (2,4 %), Rumunsku (2,6 %) a Slovinsku (3,8 %).
- Ženy tvorili vlani 19,4 % z celkového počtu IKT špecialistov v EÚ (Graf 3). Najvyšší podiel bol zaznamenaný v Bulharsku (29,1 %), Estónsku (26,8 %) a Rumunsku (26 %). Slovensko je na chvoste EÚ s podielom 17,4 %, no za posledné roky máme pozitívny trend nárastu podielu žien v IKT. Za nami sú napríklad Česko (12,4 %), či Maďarsko a Taliansko (15,7 %).

SPOTREBA TABAKU KLESÁ, DANE RASTÚ

Za posledných 5 rokov klesla spotreba tabaku v SR o 7 %, tesne pod hranicu 5000 ton ročne. Naopak, výber daní od roku 2020 stále rastie (Graf 4).

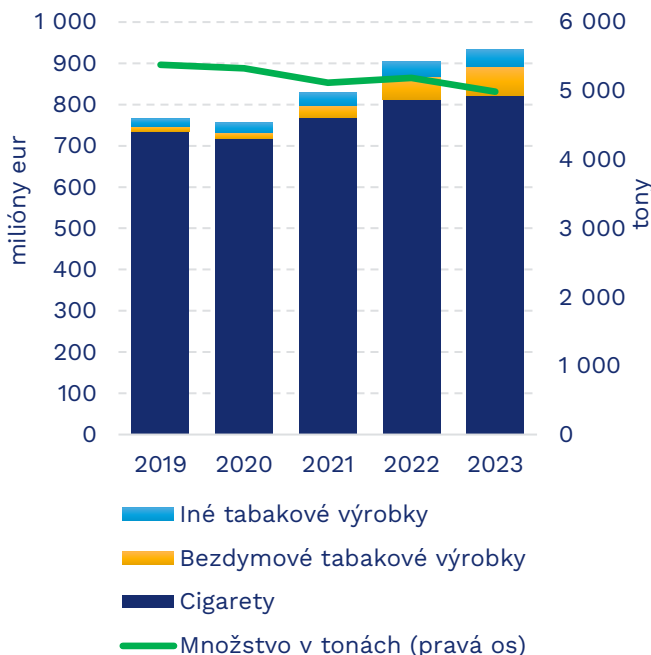
- V roku 2023 bol výber spotrebnej dane z tabaku o 168 mil. eur viac ako v roku 2019, čo je nárast o 22 %. Podiel na celkových daňových príjmoch sa výrazne nezmenil a je na úrovni 4,5 %.
- Napriek každoročným zvýšeniam sadzieb dane pri jednotlivých tabakových výrobkoch, fajčiari neznižujú svoju spotrebu v rovnakej miere.
- Vďaka nárastu sadzby daní a prechodu spotrebiteľov na menej škodlivú formu fajčenia rastú príjmy za bezdymové tabakové výrobky. Sadzba dane pri týchto výrobkoch vzrástla medzi rokmi 2019 a 2023 o 145 % z 76,70 na 187,80 eur/kg. Dnes je 211,30 eur/kg a podľa navrhovanej novely porastie od 1.2.2025 na 264,80 eur/kg.
- Novela navyše zavádza zdanenie tzv. výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami, ale neobsahujúcimi tabak iba nikotín ako elektronická cigareta či nikotínové vrecúško.
- Vyšším zdanením štát sleduje nielen rast príjmov štátneho rozpočtu, ale nepriamo aj úsporu na nákladoch na zdravotnú starostlivosť. Snaží sa obmedziť spotrebu škodlivého tabaku.

Graf 3: Podiel IKT špecialistov na celkovej zamestnanosti a podiel žien v IKT (v %)

Zdroj: Eurostat

Graf 4: Príjmy zo spotrebnej dane v mil. eur a spotreba tabaku 2019 – 2023 v tonách

Zdroj: MF SR a vlastné spracovanie